

**Артур
Войтецький на
зйомках фільму
"Господи,
прости нас,
грішних". 1992.**

“А ІНШОГО ЖИТТЯ В МЕНЕ НЕМАЄ...”

Цій історії двадцять років. Майже всі її свідки вже, мабуть, забули про неї. Але ця історія проливає світло на характер радянської системи кіновиробництва, коли на догоду планові приносились великі жертові - якість фільмів, долі митців. Колись буде написана Хроніка нищення українського кіно. Поки що пропонуємо один із її фрагментів. Звинувачений у перевитраті коштів на фільм Артур Войтецький потрапляє в жахливу ситуацію - на нього перекладають усю вину за це порушення, а коли він протестує, позбавляють роботи, професії. Як останній шанс захистити себе і відстояти власну гідність - лист до найвищої інстанції. Пропонуємо скорочений варіант цього листа.

Першому Секретареві Центрального Комітету Комуністичної партії України тов. Щербицькому В.В. Шановний Володимире Васильовичу!

Я - режисер Київської кіностудії ім. О.П.Довженка. Останній фільм, який я зняв, "Хвилі Чорного моря" - 4 серії. По фільму в результаті перевірки виявилися перевитрати державних коштів безпосередньо і насамперед пов'язані із загальним неблагополучним станом економіки кіновиробництва на кіностудії ім. О.П.Довженка. І хоча перевитрати існують по багатьох фільмах, а ці фільми знімають різні режисери, ось уже впродовж року взято на приціл тільки одне моє прізвище. Його відмінюють на всіляких нарадах, ганьблять у фейлетоні. Мені вже півтора року не дають роботи.

Безумовно, відповідати за перевитрати повинні всі, в тому числі й я як режисер-постановник. Але відповідальність буває різна.

Незважаючи на те, що я як режисер-постановник навіть не маю права підпису на грошових документах і несу відповідальність насамперед за ідейно-художню якість фільму, у всіх документах Держкіно УРСР я чомусь виступаю як основний винуватець перевитрат грошових коштів. А ціла низка людей, в тому числі керівники Держкіно УРСР, покликані здійснювати контроль над витратами грошових засобів, виявились у цій історії наче збоку. Їм докоряють, звичайно. Але всі вони спокійно продовжують працювати.

Через місяць після початку зйомок фільму "Хвилі Чорного моря" стало ясно, що за такої організації виробництва, яка існувала на той час, за такої слабкої допомоги дирекції студії знімальній групі, фільм в установлені державні строки закінчити не можна, що покличе за собою перевитрати грошових засобів. Хоча ця якість повинна була виникнути насамперед у керівництва Держ-

кіно УРСР і дирекції студії. Перевитрати на той час складали дві тисячі карбованців.

Я послав телеграму на ім'я директора студії, що в таких виробничих умовах я не можу відповідати за фільм і прошу зупинити зйомки, замінивши мене іншим режисером. Тільки через тиждень мене викликали з експедиції до Києва. Дирекція студії вмовила мене продовжувати роботу і гарантувала дієву допомогу. Але дива не сталося. Зйомки продовжувалися за повної організаційної безпорадності, а перевитрати зростали.

Для всіх це було цілком ясно, але мене продовжували змушувати знімати в ущерб якості, виправдовуючи цим свою організаційну безпомічність.

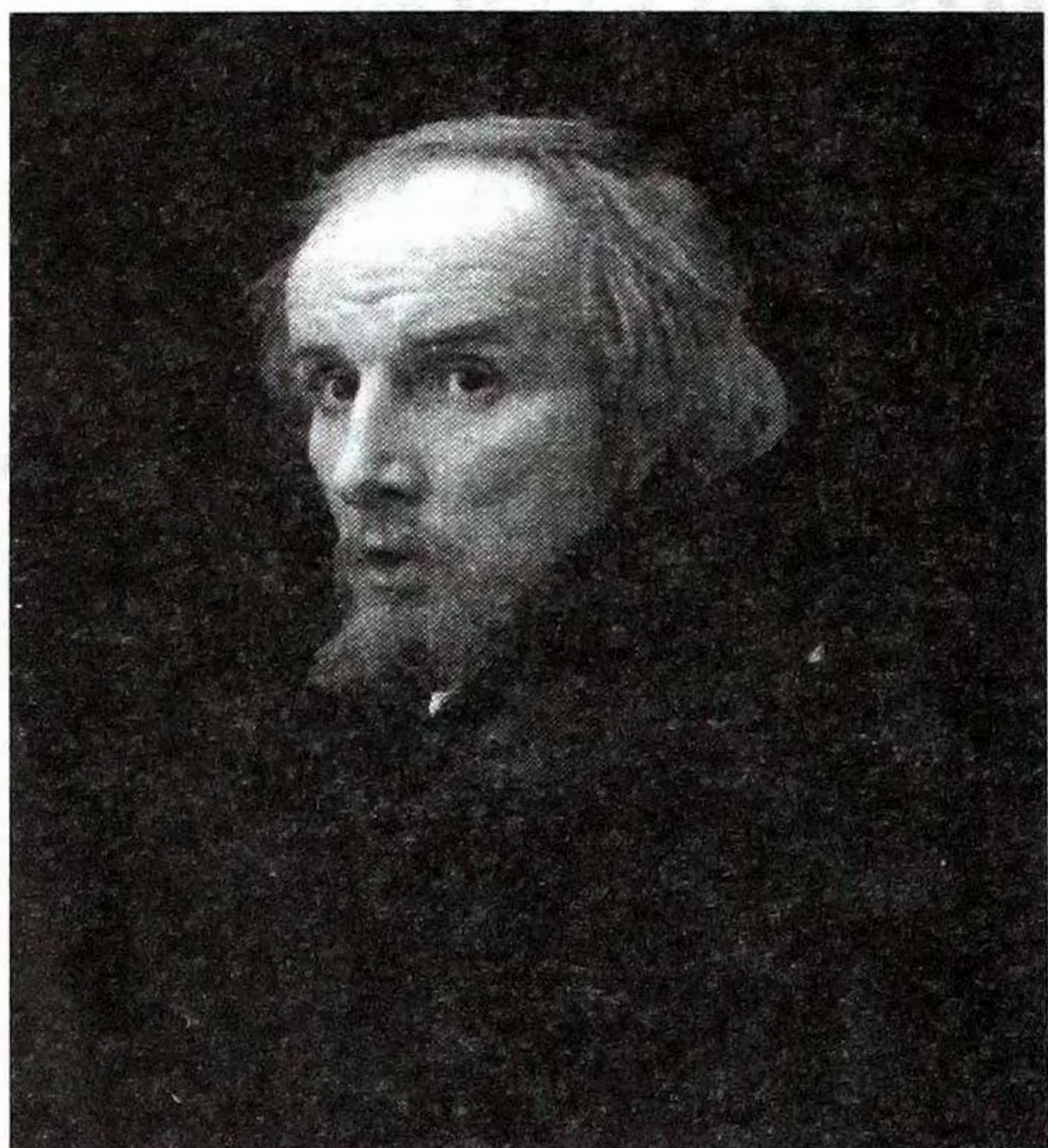
І ще одна "дрібниця".

В процесі перезапису фільму "Хвилі Чорного моря" виявилось, що звукова партитура фільму з вини звукооператора перебуває на низькому художньому рівні. Природно, для поліпшення якості фільму потрібна

**Н.Бойко,
О.Гобзева,
А.Кочетков у
фільмі
"Господи,
прости нас,
грішних".**

**Валентин
Троцюк
у фільмі
“Господи,
прости нас,
грішних”.**

була триваліша робота. Але мені дирекція студії запропонувала везти фільм для здачі в Москві з низьким художнім рівнем звуку, а потім після здачі зробити потрібні виправлення. Як я розумію, це є певним, нехай “маленьким”, обманом держави, оскільки фільм потрібно здавати в Москві повністю готовим.

Я відмовився перезаписувати неякісно фільм, за що був наказом директора студії зовсім незаконно знятий з картини.

Мені здається, що відбувається обман, така постановка питання розбещує недобросовісних працівників, привчаючи їх до халтури.

Здавалось би, ось тут і чекати на допомогу Держкіно УРСР.

Але замість цього голова Держкіно УРСР т.Большак з офіційних трибун накинувся з нападками не на тих, хто не допомагав мені працювати, а на мене. Боротись за якість стало, з легкої руки т.Большака, ледь не злочином.

Але як би там не було, а факт перевитрати існує. І покарання треба нести. Я вважав, що поніс його вже тим, що мене

оштрафували на три тисячі карбованців з моєї постановочної винагороди, позбавили місячної платні. Півтора року я не одержую зарплати!

Півтора року мене викреслюють з усіх планів на постановку фільму. В той час, коли інші режисери за перевитрати відповідають дещо, м'яко кажучи, менше.

Справа дійшла до того, що навіть стати на мій захист небезпечно. Бо керівництво кінематографії УРСР такі спроби припиняє, створюючи знову-таки якусь туманну думку, що ніби десь там хтось вважає мене ледь не злочинцем. Якщо це так, то про це, що я злочинець, треба оголосити чітко і голосно. Адже страшний стан не відчувати себе винним, а за спиною, в пресі чути і читати розмови про якусь страшну вину. Боїшся відкрити газету, не знаючи, як тебе ще сьогодні назвуть. Тебе фактично виключають з творчого життя, а іншого життя в мене немає.

Річ у тім, що я говорив і повторюю: зараз керівництво Держкіно УРСР, м'яко кажучи, не на висоті. Перевитрати на студії йдуть не з вини режисерів-постановників, а через погану організацію справ на студії.

На студії ім.О.Довженка знижено її творчий рівень. Держкіно УРСР продовжує запускати слабкі сценарії, які бракує Держкіно СРСР. А слабкі сценарії - це брак і брак запланований, адже фільми хороші за ними вийти не можуть. Це знають усі. І, думаю, що керівництво Держкіно УРСР точно знає. Але йде на це.

Студія ім. Довженка, думаю, що це не секрет, явно втратила свої творчі позиції на союзному екрані. Сценарною колегією керують слабкі професійно люди. Та й творча атмосфера студії залишає бажати кращого.

Як я розумію, ось цими справами треба було й займатися Держкіно. Протягом років ми чуємо бадьорі промови про те, що становище виправляється.

Але на ділі Держкіно УРСР продовжує з наполегливістю, що заслуговує на краще застосування, запускати слабкі сценарії, тим самим продукуючи не тільки грошові перевитрати, а й моральні збитки.

Тому в такій ситуації їм дуже зручно серйозні недоліки своєї діяльності перекрити “скандальною” справою Войтецького. Відхід убік. Хід не новий, але правильний. Образливо тільки, що за цим ходом на другий план відходить головне: неблагополучне становище справ у кінематографії України.

Адже ті поодинокі досягнення, які на студії є, зроблені всупереч загальному становищу. Здоров'ям і кров'ю людей, яким вдалось цих досягнень домогтись. Так фільм “В бій ідуть лише “старики” режисер Л.Биков знімав в дуже важких умовах.

Розумію, що одному боротись з несправедливістю важко. Але мені треба відстоювати своє добре ім'я, відстоювати свою честь, не допустити знущання над людською особистістю.

Я прошу розібратися в цій печальній для мене історії. Прошу і вимагаю як громадянин СРСР повернути незаконно відібране в мене звання режисера-постановника і дати мені можливість займатись тією справою, якій я віддав своє свідоме життя і яку робив завжди чесно, - знімати фільми.

**З повагою - А.Й.Войтецький.
28 січня 1977.**

**Публікація
Світлани Войтецької.**

“Як же так, що його немає? Два місяці тому ми сиділи з ним, розмовляли. Він прекрасно виглядав, навіть помолодшав. Весь охоплений бажанням працювати. Читав сценарій* - чудово. Якщо б так зіграти, то я уявляю, який міг би вийти фільм.

Його вже немає. Чому Бог забирає таких людей? Чому він забрав Сергія Параджанова, Тарковського, Шукшину, а тепер Артура. Він мені завжди нагадував Шукшину своєю чес-

ністю, щирістю, вимогливістю і безкорисливістю. Я розумію, що це слова, слова і біль. І все-таки. Я вирішила, якщо немає Артура і Параджанова, я не буду зніматися. Навряд, чи з'являться скоро такі особистості. Вони дуже різні і водночас обидва надзвичайно талановиті й безсрібники.

За свої роки Артур зняв кілька шедеврів. “З нудьги”, “Історія одного кохання” і останній фільм. Він завжди виді-

лявся на студії. Я вважала, що він разом із Сергієм був совістю студії”.

(З листа Лариси Кадочникової до Світлани Войтецької, дружини Артура Войтецького, від 27 липня 1993).

*Сценарій фільму “І був вечір, і був ранок” (“Тев'є - Тевель” за мотивами оповідань Шолом-Алейхема), який А.Войтецький збирався ставити.